

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ.....	1
Ekonomik Durum	5
Ekonomi Reformu Önerileri.....	6
Sonuç	11
Hukuk Sistemi.....	12
Hukuk Reformu Önerileri	14
Sonuç	19
Demokrasi	20
Demokrasi Önerileri	22
Sonuç	25
İnsan Hakları	26
İnsan Hakları Önerileri	27
Sonuç	31
Genel Değerlendirme	32

GİRİŞ

Toplumı meydana getiren unsur insanlardır. Toplumlarda aynı insanlar gibi canlı bir özelliğe sahiptir. Bu yüzden bir toplum içinde meydana gelen olay ve olgular da canlıdır ve tarih boyunca olay ve olgular, içinde yer alan insanlar gibi değişim ve evrime uğramıştır.

İnsanların var oluşlarından günümüze verdiği en önemli mücadeleye, yaşama tutunmanın bir numaralı gerekçesi olan **emek ve özgürlük** mücadelesidir. Bu mücadele; bazen uzlaşarak, bazen de can pahasına olmuştur.

İnsanlar tarih boyunca verdikleri mücadelenin sonunda “**demokrasi**” denilen yönetim biçimini keşfetmiş, demokrasiyi geliştirmek, yaygınlaştırmak ve kalıcı kılmak için “**İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi**” adıyla anılan belgeyi Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda 10 Aralık 1948’de kabul ederek bütün dünya ilân etmiştir.

Demokrasi içerisinde, sosyal adalet, sosyal devlet kavramları geliştirilmiş, bu kurallar hayata geçirilerek toplumun refah düzeyi, yaşam kalitesi yükseltilmeye çalışılmış, toplam kalite ve topyekûn kalkınma modelleri oluşturulmuştur.

Ancak sosyal adalet ve sosyal devlet kavramı, gelişmekte olan ülkelerin Anayasalarında yer alsa bile, çoğu zaman yok sayılmış, görmezden gelinmiş sadece yazıldığı yerde kalmış unutulmuştur. Bu kavramlar bazen de yanlış anlaşılmış, sosyal adalet deyince, “yoksullukla” payda eşitlenmeye çalışılmıştır. Oysa esas olan “Zenginlikte Sosyal Adaleti” sağlamaktır.

Bunun için de o ülkenin **“Çokça üretip, halkça bölüşmesi”** gerekir.

Ülkenin yönetiminde görevli olanlar, öyle bir ekonomik model ve sistem kurmalıdırlar ki, çocuklar yoksulluğu sadece masalarda okumalıdırlar. Her türlü olumsuzluğun temelinde yoksulluk vardır. Bir Türk atasözünde ifade edildiği gibi **“Varlık seviştirir, yokluk dövüştürür!”**

Bir toplumun mutlu olması, sağlıklı olması, eğitilmiş olması için, gayrisafi milli hasıladan aldığı payın yüksek olması, nüfus artışına paralel bir şekilde ekonomi/istihdam dengesi kurulması zorunludur. Bunun için **üretime dayalı bir ekonomi** kurulumak gerekir.

Burada ekonomik sistem ile eğitim sistemi arasında organik bir bağın olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Çünkü güçlü bir ekonomiyi, kaliteli bir eğitim sistemi, kaliteli bir eğitimi güçlü bir ekonomik sistem besler, destekler ve yaratır. Ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü, kaliteli, üretime yönelik, uygulamalı eğitim sistemi yetiştirir. Kaliteli bir eğitimin ihtiyaç duyduğu ekonomik kaynakları da, güçlü ekonomi yaratır.

Yani burada **eğitim / ekonomi ilişkisi, tavuk / yumurta ilişkisi gibidir**. Biri diğerinin varlık sebebidir.

Bir ülkeye vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin, vatandaşı olduğu ülke için görevleri vardır. Askerlik gibi, Vergi vermek gibi, Yasalara uymak gibi. Aynı zamanda Devletin de vatandaşları için görevleri vardır.

Eğitim, Sağlık, Güvenlik, Adalet gibi. Bu hizmetler Devletin her vatandaşına en st düzeye vermesi gereken hizmetlerdir.

Aynı zamanda Devlet; 18 yaşına gelmiş, yasalar karşısında reşit bir insan olarak sorumlu tuttuğu her vatandaşına, iş, ař, ekmek vermek, yani istihdam yaratmak zorundadır.

Bunu için **uzun, orta ve kısa vadeli** kalkınma, yatırım, istihdam planları yapmak gerekir. Vatandaşların işi ve aşi ile ekonominin yönetimi ve geleceği bir avuç özel sektörün girişimcilerinin insafına bırakılmayacak kadar önemlidir. Devlet ekonomik istikrarı sağlamak, refah düzeyini yükseltmek için özel sektöre yol gösterirken de, yeri geldiğinde ekonomiye müdahale edici rol oynamalıdır.

Özellikle **Türkiye gibi jeopolitik öneme sahip** ve nüfus artış hızı yüksek olan, gelişmekte olan bir ülkede devlet, özel sektörün gücünü aşan üretime dönük yatırımları yapmalı, piyasalarda düzenleyici rol oynamalıdır. Bunun için Türkiye, yüksek büyüme rakamlarına ulaştığı yıllarda olduğu gibi zaman geçirmeden **“Karma Ekonomi”** modeline geçmelidir.

Bir taraftan halka **“beş ocuk yapın”** derken, öte yandan bu çocukların yeterli eğitim ve istihdamları için gerekli ekonomik yatırımlar yapılamazsa, toplumsal çalkantılara, ahlk erozyonuna ve kültürel değerlerde yozlaşmaya yol açılması riski doğar.

Bir ülkenin kalkınmışlığı ve vatandaşların refahının ölçüsü, kişi başına düşen milli gelirin ne kadar olduğu ve bunun adaletli dağıtımıdır. Halkın alım gücü, refah düzeyindeki ölçüsüdür. Bunu için **“Çokça Üreten, Halkça Paylaşan”** bir ekonomik yapı gerekir. Ekonomik düzey ne kadar güçlü ise ve milli gelirin tabana adaletli dağıtımı sağlanmışsa, bu aynı zamanda demokrasinin de güçlenmesi demektir.

İşi olmayanlar işi olanlara, **kardeş bile olsa “düşman”** gözü ile bakarlar, bu da toplumsal ayrışmayı ve toplumsal kutuplaşmayı besler. Toplumsal barış bozulursa hiç kimsenin yüzü gülmez, insanlar birbirlerinden uzaklaşırlar. Adliye koridorları, hastane koridorları ve hapishaneler dolar taşar. Spor alanları, tiyatro salonları, sanat merkezleri boşalır. Toplumda hoşgörü biter. İnsanların **birbirlerine ve yönetenlere karşı güveni kalmaz!**

Toplumda güveni sağlamak, güçlü ekonomiyi, kaliteli eğitimi yaratmak, içeride toplumsal huzurumuzu, dışarıda ulusal onurumuzu yeniden tesis etmek için, hukukun evrensel değerlerine, insan haklarına dayalı, vatandaşların, yatırımcıların, **mal ve can güvenliğini koruyan**, gelişmiş demokrasilerdeki hukukun üstünlüğünü merkezine alan, **“Adalet yerini bulsun, isterse kıyamet kopsun”** düsturunun karşılık bulduğu, üzerinde baskı ve vesayet olmadığı **bağımsız yargının yeniden tesisi** ile mümkün olacaktır.

Bugün geldiğimiz noktada Türkiye hemen hemen **her alanda sıkışmıştır!**

Çözüm ve sonuç olarak da; EKONOMİ / HUKUK / DEMOKRASİ REFORMU yapılması gereğini devletin başında olan kişi yani Sayın Cumhurbaşkanı açıklamıştır.

EKONOMİK DURUM

Kendi iradesi dışında oluşan doğa güçlerini bile denetim altına alabilen insanlığın, bir doğa gücü olmayan, insan emeğinden, girişimciliğinden doğan ekonomiyi, **kutsal ve dokunulmaz** bir şeymişçesine, hala daha başıboş bırakmaya, kimi çevrelerce zorlanması, içinden geçmekte olduğumuz bu zorlu dönemin bir çelişkisidir.

Bu çelişkidenden, ekonominin başına buyruk işlemesini, daha doğrusu öyle işlermiş gibi görünmesini, kendi çıkarlarına uygun bulanlar sorumlu olurlar. Gerçekte istenen, denetimsiz, başına buyruk bir ekonomi değil, **güçlülerin buyruğunda** bir ekonomidir.

Ekonomide devlet sektörünün genişliği değil, devletin ekonomiyi, halkın da katılımıyla ve toplum yararına etkili biçimde yönetebilmesi önem taşır.

Türkiye'nin gelenekleri ve Türk toplumunun alışkanlıkları nedeniyle, ülkemizde, devletten çok şey beklenir.

Devletin; o yüzden içine düştüğü tıkanıklık ve yetersizlik, gelişmiş ülkelerde bile devletçe yerine getirilen bazı kamu hizmetlerinin, giderek artan ölçüde, varlıklı kişilerin hayırseverliğine veya vatanseverliğine bırakılmasına neden olmaktadır.

Bu yüzden, devletin işlevleri ile kişilerin işlevleri, sakıncalı biçimde ve ölçüde, birbirine karışmaktadır. Kaldı ki, kişisel hayırseverlikler ve vatanseverlikler, çoğu kez, vergi bağışıklığı yoluyla, veya şükran belirtisi olarak kişilere sağlanan bir takım ayrıcalıklarla, **aslında kamu kaynaklarından** karşılanmaktadır.

Bu yolla, sadece mevcut iktidarın devamını sağlamak adına “faydacı” bir anlayış yerleştirilerek güçlendiriliyor, beraberinde her dönemde menfaatleri peşinde koşan **oportünist bir toplum karakteri** yaratılmaktadır. Bu sonuç diğer bir deyimle **fecaatdir, milletçe intihardır!** Böyle bir olumsuzluğu, hatta kötülüğü yapmaya kimsenin hakkı yoktur. **3Y ile mücadele** iddiasıyla çıkılan yolda eğer bu mücadeleden bir başarı hikâyesi çıkarılamamışsa, öncelikle iktidar sahiplerinin şapkalarını önlerine koyma, “biz nerede yanlış yaptık?” sorusunu kendilerine sorma mecburiyeti vardır. Hamaset ve göz boyama yöntemleriyle hayatın gerçeklerinin perdelenemediği maalesef geçmiş tecrübelerle sabittir. O zaman her türlü kompleksten arınarak, **hepimizin geleceği için** bazı radikal kararları hayata geçirmek gerekir.

EKONOMİK REFORM ÖNERİLERİ

Ekonominin düzlüğe çıkarılması, bugün ortaya konulan “Reform ihtiyacı” gerekçelerine rağmen kolay ve rahat bir süreçte sağlanması beklenmemelidir. Zira Cumhurbaşkanı’nın da belirttiği üzere ortada duran manzara her hal ve şartta bir **ACI REÇETE**’ye bağlı tedavi yöntemlerini beraberinde getirecektir.

Sonuçta sebebi ve gerekçesi ne olursa olsun, ortada bir gerçek vardır ki; mevcut sistem ve ekonomik anlayış sürdüğü müddetçe, oluşan borç toplanan vergilerden, mal ve hizmetlere yapılacak zamlardan karşılanacaktır. Haliyle bu durumda çalışanların ücretlerine de aynı oranda ve yeterince iyileştirme yapmanın mümkün olamayacağı da kabul edilmelidir. Oysa yukarıda da belirttiğimiz **formül uygulandığında**, yani “Çokça Üretim, Hakça Paylaşım” hayata geçirildiğinde bir umut doğacaktır. Buna göre;

- 1- Devlet planlama teşkilatı yeniden örgütlenmelidir ve 5 yıllık kalkınma planları titizlikle uygulanmalıdır.
- 2- Etkin ve kapsamlı bir Vergi rejimi yeniden kurgulanmalıdır. Vergi ve Sosyal Güvenlik Primleri **hakça ve ödenebilecek bir düzeye** indirilmeli buna ilişkin yeni takip yöntemleri hayata geçirilmelidir. Devlete borcunu ödemeyenlere **ciddi düzeyde cezai müeyyideler** getirilmelidir. Covid-19 salgını nedeniyle işlerlik kazandırılan **HES KODU** benzeri bir uygulama devlete olan borçların takibi için de hayata geçirilmelidir. Bu yöntemle devlete borcu olanlar sıkı takip edilebilir, devletle ve özel yaşamları ile ilgili temaslarda borçlu olanlar sorumluluklarını yerine getirmekte daha dikkatli davranmaya zorlanabilir.
- 3- İthalatı azaltıcı, ihracatı artırıcı sıkı önlemler alınmalıdır. İhracat teşvik edilmeli, belirli bir miktar ihracat yapan firmaların reklâmlarının TRT’de (*hatta özel televizyonlarda*) **ücretsiz veya çok düşük bedellerle** yapılabilmesi sağlanmalıdır.

Ayrıca belirli miktarda ihracat yapan firmanın çalışanları için ödeyeceği SGK primlerinde yüzde 50 devlet desteği sağlanmalıdır. Bunun yanında belirli bir miktar ihracat yapan firmalara yeni yatırımları için devlet **49 yıllığına arsa** tahsis etmelidir.

- 4- Merkez Bankasının özerkliği göz önünde tutularak, döviz kuru üzerindeki siyasi baskılamaya son verilmiştir. Merkez bankası reel döviz kurunu bağımsız olarak belirleyebilmelidir.
- 5- Her ne surette olursa olsun vatandaşların ve yatırımcıların mal ve servetlerinin hukuki güvenceleri, **şüpheye mahal vermeyecek şekilde** sağlanmalıdır.
- 6- İşini kurmak isteyen üniversite mezunlarından üç kişi bir araya gelmek suretiyle, her birine yüz bin lira, 2 yıl geri ödemesiz ve faizsiz, 5 yıl geri ödemeli kredi verilmelidir. Henüz bir işi olmayanlardan alınan zorunlu sağlık sigortası bedeli kaldırılmalıdır.
- 7- Türkiye’den yabancı ülkelere giden genç beyinlerin göçünü durdurmak için, gençlerin gitmeyi düşündükleri, başta Hollanda, İngiltere, ABD, Kanada gibi ülkelerdeki ekonomik ve sosyal imkânlar onlara da sağlanmalıdır.
- 8- Tarım ve Hayvancılıkta üreticilerin örgütlenmesi, güçlenmesi için Kooperatifler ve Birlikler desteklenmelidir.

Ancak son zamanlarda ortaya çıkan sadece 7 kişinin ortak olduğu “Kooperatif” adı altında **örtülü Şirket faaliyeti** yapmak amacıyla kurulan yapılanmalara asla müsaade edilmemelidir! Kooperatiflerin endüstriyel sanayi tesisleri kurması için ekonomik destek sağlanmalıdır.

Bu kuruluşlara faizsiz tesis ve işletme kredileri verilmelidir. Bunun için kısa, orta, uzun vadeli kalkınma planları hazırlanmalıdır.

- 9- Akparti'nin iktidara geldiği 2002 yılından sonra hayata geçirilen **tarımsal faaliyetlerin azaltılması** yönündeki uygulamalara derhal son verilmeli, öncelikle tarım dışı kalan 13,5 milyon hektar tarım arazisi ivedilikle işlevsel hale getirilmelidir.
- 10- **Büyükşehir Yasası derhal değiştirilmeli**, köyler yeniden köylüye geri verilmelidir. Köy tüzel kişilikleri yeniden oluşturulmalı, İl Genel Meclisleri güçlendirilmeli, Büyükşehir Yasası ile alınan gayrimenkullerin tümü eski statüsüne iade edilmelidir.
- 11- Yer altı ve yer üstü doğal kaynaklarımızın araştırılması, tespit edilmesi, bunların gün yüzüne çıkarılarak ekonomiye kazandırılması, bilimsel ve teknolojik yatırımlar aracılığıyla uluslararası alanda yüksek getiriler elde edilmesi hayati önem taşımaktadır. **Gerçek milliyetçilik bunu gerektirir!**

12- Tarımda çiftçiye **ücretsiz tohum** dağıtılmalı ve 5 yıl süreyle ürün alım garantisi verilmeli, ürün fiyatı, önceden belirlenmelidir.

Ayrıca tarımsal kullanımda olmak koşuluyla çiftçiye mazot, gübre, zirai ilaç desteği sağlanmalı, ÖTV kaldırılmalı, tüm tarımsal girdilerde KDV yüzde 1'e indirilmelidir.

13- Hayvancılık ile uğraşanlara, ürün ve besleme desteği verilmelidir. Organize Hayvancılık Bölgeleri (OHAB) kurulmalı, hayvancılık yapanlara böylece daha kolay Veteriner hizmeti, yem, üretim ve pazarlama kolaylığı sağlanacaktır.

14- Her alanda "Taşeron" sisteminden vazgeçilmeli, işin ihaleyi alan tarafından **bizzat yapılması** sağlanmalıdır. Böylece hem ihaleler daha ucuza mal olacak, hem de çalışanlar daha güvenilir bir muhatap bulacaklardır.

15- Başta Üniversite mezunları olmak üzere **işsiz gençlerin tümü** altı ay içinde devlet tarafından vatandaşlık hakkı kapsamında istihdam edilmelidir. Bunun için devletin elinde bulunan tarım ve maden alanları ile ormanlar ilk istihdam sahası olabilir.

16- Halkı korumak için, her türlü gıda, temizlik, giyim, ulaşım, eğitim gibi mal ve hizmetlerindeki KDV oranı yüzde 1'e indirilmeli, lüks tüketim mallarında bu oran yüzde 18 olmalıdır.

17- Ağır sanayi sektörü kapsamında **Yerli Otomobil, Yerli Uçak ve Yerli Motor** sanayii ivedilikle hayata geçirilmelidir. Özellikle savunma sanayiinde ülkemizin son yıllarda ortaya koyduğu başarılı çalışmalar neticesinde İHA, SİHA, ALTAY TANKI, MİLLİ PİYADE TÜFEĞİ, HELİ-KOPTER MOTORU vb. gelişmeler üzerimizde emelleri olanların planlarını bozmaya yetmiştir.

18- Turizm sektörü de ekonominin gerçek lokomotifi haline getirilmelidir. **365 gün turizm** yapılabilecek bir potansiyelin mevcut olduğu gerçeğini bilerek yepyeni stratejiler kurgulanmalıdır.

Bu kapsamda binlerce yıllık tarihe sahip bu topraklarda yer alan değişik medeniyetlerin yaşam alanları güncel kullanıma da uygun hale getirilerek umulandan çok daha verimli bir gelir kalemi yaratılacaktır. Bu sektörde **gerçek ve dürüst yöntemler** ortaya konularak yap-işlet-devret yöntemiyle projeler hazırlanmalıdır. İnanıyoruz ki dünyada bu alana yatırım yapabilecek çokça yatırımcı bulunmaktadır.

SONUÇ

Ekonomi, yaşamın mihenk taşı, var oluşun ya da yok oluşun başlıca etkenidir. Diğer taraftan yaşadığımız gezegen elbette bulunduğumuz topraklar kadarıyla bize aittir ama yer altında ve yer üstünde insanlığın istifadesine bahşedilmiş olanaklarıyla da tüm insanlığın hakça paylaşımına da kapalı olmamalıdır.

Milli çıkarlarımızın gözetilmesi şartıyla bunların diğer coğrafyalarında yaşayanların da yararlanmasına olanak sağlanması bir insanlık görevidir.

Uluslararası emperyalizmin **tüm dünyaya hâkimi olma hırısı** karşısında bu denli ulvi bir yaklaşıma belki temkinli bir yaklaşım gösterilmesi makul görülebilir ancak bir zaman sonra **milli güvenliğimizi tehdit eder** boyutlara kadar tırmanabilen bu ve benzeri stratejilerin güdümünde kalan ekonomi politikalarını beslemeye ve desteklemeye hiçbir siyasi iradenin hakkı ve yetkisi yoktur.

HUKUK SİSTEMİ

Adalet, yalnız devletin temeli değil, hakların ve özgürlüklerin de güvencesidir; Hukuk, iktidarın demokratik hukuk devleti kurallarına göre sınırlandırılmasında önemli bir etkidir. Bu işlevleri yerine getirebilmeleri için, Yargı organlarının bağımsızlığı kesin güvenceye kavuşturulmalıdır ve hiçbir koşul altında sınırlandırılmamalıdır.

Hiçbir kurul, makam veya kişi, yargı denetiminin dışında veya üstünde olmamalıdır. Özellikle bu kural dahi başlı başına bir güven tesis edici nitelik taşımaktadır.

Hukukun üstünlüğü **“Hesap Verebilirlik”, “Adil Hukuk Kuralları”, “Açık Yönetim” ve “Erişilebilir ve Tarafsız Uyuşmazlık Çözümü”** kriterleriyle tanımlanabilen bir olgudur.

Cumhurbaşkanı tarafından gündeme getirilen HUKUK REFORMU açılımını değerlendirmek için öncelikle Türkiye'nin

Yargıda dünya endeksinin neresinde olduğunu tespit etmek doğru olacaktır. Bu doğrultuda, World Justice Project' in (kı-saca WJP) verileri eldeki güvenilirliğe en yakın verilerden sayılabilir.

WJP, her yıl ülkelerin Hukukun Üstünlüğü derecelerini raporlayan bir kuruluştur. WJP'nin 2020 endeksi, Türkiye'nin, dünya devletleri arasında hukuka saygı bakımından nerede konumlandığına ve bu konumlanmaya etki eden faktörlerin neler olduğuna dair fikir vermektedir.

2020 endeksinde Türkiye, **128 ülke içinde 107. sırada** yer almıştır. Endeksin, bölgesel ve gelir dağılımına göre Türkiye; Doğu Avrupa ve Orta Asya bölgesinde 14 ülke arasında sonuncudur. Gelir dağılımına göre yapılan listede ise orta-üst gelir grubu içindeki **42 ülke arasında 40. sıradadır**. Hatırlatalım ki, endekste devletlerin yeri üst sıralara geldikçe, bu devletlerin refah seviyelerinin ve küresel etkilerinin de arttığını görüyoruz. Yani güçlü devlet, **hukuk devleti** olmayı gerektiriyor.

Bağımsız ve şeffaf bir yargı sistemi, hukukun ayırım gözetmeksizin herkese eşit biçimde uygulanması, yöneticilerin ayrıcalıksız olarak hukuk kurallarıyla bağlı olması ve etkin kurumsal yapılar; ekonomik gelişmenin gereği olup, küçük işletmelerden azınlık gruplarına, tüketicilere kadar herkesin yararına olmakta ve yatırımcının Türkiye'yi cazip bulmasını sağlamaktadır.

Toplumda oluşan **yönetenlere ve devlet kurumlarına bu arada yargıya olan güvensizliği** ortadan kaldırmak ve topluma pozitif enerji vermek, gelecek umudu vermek, topyekûn kalkınma seferberliği ilan etmek için **Hukuk Reformu** olmazsa olmaz derecesinde gereklidir.

HUKUK REFORMU ÖNERİLERİ

“Adalet mülkûn temelidir” anlayışından hareketle, toplumsal birliğimizin sarsılmadan sürdürülebilmesi, uluslararası ilişkilerde karşılıklı antlaşmalar yaptığımız kurum, kuruluş ve devletlerin güven içinde ülkemizle ekonomik, sosyal, politik ilişki ve işbirliğine girebilmesinin olmazsa olmaz kuralı **hukukun üstünlüğü** ve **demokrasinin işlerlik derecesidir**. Bu kapsamda değerlendirilmek üzere;

- 1- Yasama, Yürütme, Yargı tamamen birbirinden bağımsız olmalı, biri diğerinin üzerinde **“Amir”** pozisyonunda olmamalıdır. Denetleme ve fren dengesi tereddüde mahal vermeyecek şekilde sağlanmalıdır.
- 2- Tam bağımsız yargı için Hâkimler Kurulu ile Savcılar Kurulu birbirinden ayrı kurullar olmalıdır. Bu kurullarda Adalet Bakanı yer almamalıdır, Hâkimler ve Savcılar kendi kurullarını kendileri seçmelidirler.

Hâkimler, mesleğin özelliği gereğince toplumda çok belirgin özellikleri öne çıkmış, **gerektiğinde sosyal yaşamından dahi fedakârlıkları** içselleştirebilecek irade yapısına sahip kişilerden seçilmelidir.

Toplumu oluşturan unsurların genel yaşayışına paralel bir özellik taşıyan birinin Hâkim olması, bugünkü yaşadığımız sıkıntıların asli sebeplerinin başında gelmektedir.

“Hâkim Teminatı” denilen kavramın içi doldurulamadığından ki bugün gerek iktidar, gerekse muhalefet kanadında yer alanlar, işlerine gelmeyen kararlar hakkında demokratik teamüllere aykırı açıklamalar yapmaktan çekinmemektedirler.

Örneğin gerçek hukuk devletinde hiç kimse “Ben Mahkemenin kararını tanımıyorum ya da bu karara saygı duymuyorum” diyemez. Ama o ülkede bir Hâkim de, **maddi ya da sosyal sıkıntılar kaygısıyla** merkezi idare ya da dava tarafları ile dirsek temasında olma ihtiyacında değildir. Buna göre;

- 1- Hukuk Fakültesinden mezun olduktan sonra katıldığı bir sınavla, ardından **mülâkat**, 2 yıllık da stajla Hâkim olma dönemi sona erdirilmelidir.
- 2- **Hâkim Yardımcılığı** statüsü oluşturulmalı, adaletin tellisindeki en önemli faktör olan bu mesleğin daha tecrübeli ve toplumsal erginliğe erişmiş kişilerce üstlenilmesi ve yerine getirilmesi sağlanmalıdır. Hâkim Yardımcısı olabilmek için de en az 5 yıl Avukat olarak çalışmış olma şartı getirilmelidir.
- 3- Hâkim olarak atanacakların Hukuk Fakültesini bitirmesinden sonra en az 5 yıl Hâkim Yardımcılığı yapma şartı olmalıdır.

- 4- Hâkim ödenekleri, onların sosyal yaşamlarında en küçük bir ihtiyaç duymayacak güvence düzeyinde belirlenmelidir.
- 5- Yargıtay Üyeliğine seçimlerde yaş sınırı getirilmeli, meslekte ön çalışma dönemleri hariç en az 10 yıl “başarı kriterlerini sağlayanlar” arasından seçim yapılmalıdır.
- 6- Hâkim ve Savcılık branşlaşmalı, birbirinden geçiş olmamalıdır. Böylece iddia makamı ile yargılama makamı uzmanlaşmış olacaktır.

Bu mesleklerde terfiler, performansa göre olmalı, Savcıların hazırladığı iddianameler ve esas hakkındaki mütalaaların niteliği, Hâkimlerin verdiği kararların üst yargı organları tarafından onanması kriter alınmalıdır. İddianamelerde ve esas hakkındaki mütalaalarda **özgünlük esas alınmalı** kes / yapıştır dönemine son verilmeli, emek, ciddiyet ve hukuk ön plana çıkmalıdır.

- 7- Devleti tazminata mahkûm ettiren ve zarara uğrattıran kamu görevlisine **rücu işlemi** uygulanmalıdır. Talimatla hukuksuzluk yapan kamu görevlileri, tazminatçı çekinmeli ve kahraman olması kendilerinden beklenmeyen kamu görevlilerinin hukuksuzluk yapmaya direnmeleri sağlanmalıdır.

- 8- Siyasi partilerde görev alan Avukatlar, bu ilişkilerine son verdikten en az 5 yıl geçmedikçe Hâkim ve Savcılık için başvuru yapamamalıdır. Aksi halde Yargı çok kolay siyasallaşmaktadır.
- 9- Hâkim ve savcı teminatı tam olarak sağlanmalıdır. Ancak, kasıtlı davranan Hâkim ve Savcılar için **şahsi sorumluluk** tekrar getirilmelidir.
- 10- Mahkemelerin duruşma salonlarında, İddia Makamını temsil eden **Savcı** ile Savunma Makamını temsil eden **Avukatlar** aynı seviyede oturmalıdırlar. Savcı, kamu adına iddia makamıdır. Dolayısıyla kamu haklarının savunucusu olarak diğer savunma tarafı Avukatla aynı konumda görev yapmalıdır.
- 11- Yüksek Seçim Kurulu (YSK) kararlarına bir üst mahkemede itiraz edilebilmelidir. Bu yol Yüksek Seçim Kurulu Kuruluş Kanunu ve Seçim Kanununda düzenlenmelidir. Buna ilişkin itiraz merciinin **Yargıtay Genel Kurulu** olması toplumun adalete inancını güçlendirecektir.
- 12- Sorgulama, her aşamada insanlık onuruna saygılı biçimde ve demokratik hukuk devleti kuralları içinde yapılmalı, bağımsız yargı organlarının güvencesi altına alınmalıdır.
- 13- Devletin İstihbarat birimlerinin faaliyetleri kapsamında yararlanacağı her türlü argüman, **devlet sırrı** kapsamında ve öneminde olmalı ve bu özelliği **katı yaptırımlarla korunmalıdır**.

Devleti için “herhangi bir şekilde” görev ifa etmiş olan hiç kimse bu durumunu **ne ifşa, ne de ima edememelidir!** Bu tür misyonları sebebiyle kendisini yasalar üstünde ayrıcalıklı göstermeye çalışan, bunu kişisel yaşamında kullanmaya kalkanların en ağır şekilde cezalandırılacakları bir hukuki düzenleme mutlaka hayata geçirilmelidir.

14- Tutukluluk süresi sınırlanarak, yargılamanın uzamasının fiili cezaya dönüşmesi önlenmelidir. Tutuklu sanıkların iddianamelerinin hazırlanması için dosya Savcısına belirli süre verilmelidir. **Tutukluluk infaza dönüşmemelidir.**

15- OHAL ve KHK mağdurlarından, suçsuzluğu ispatlanmış ve kabul edilmiş olanların mağduriyeti giderilmeli, vatan-dışı potansiyel suçlu gören bir hukuk anlayışından vazgeçilmelidir. Ceza Hukuku’nun evrensel hükmü olan, “şüpheden sanık yararlanır” yerine “şüpheden devlet yararlanır” uygulamasından vazgeçilmelidir. Vatandaşlar yakınlarından dolayı suçlu görülmemelidir. Suç ve ceza şahsidir.

16- Son zamanlarda gerek toplumsal tepkileri kontrol etmek adına, gerekse içeride ve dışarıda yaşanan güncel çarpıcı konularını gölgelemek amacıyla olsun **sık sık gündeme getirilen “İdam Yasası”** konusu bir daha konuşulmamak üzere sonlandırılmalıdır.

Çağdaş medeniyetlerde tamamen ortadan kaldırılmış bu ceza yerine “Allah’ın verdiği canı Allah alır” inancımıza da uygun olarak, insanlarımızın bu tür cezalara reva görülecek suç ortamlarından uzak tutulmasını sağlayacak **toplumsal eğitim ve sosyal refah düzeyini** geliştirecek çalışmalara ağırlık verilmelidir. İdam Cezası Türk yasalarından çıkarılalı yaklaşık 20 yıl olmuştur. Bunun tekrar düşünülmesi bile bir acziyetin işaretidir.

17- **Adli Kolluk** ivedilikli olarak kurulmalıdır.

SONUÇ :

Türkiye yüzünü batıya dönmelidir. Hiçbir Ortadoğu ülkesi demokrasiye ve hukuka erişememiştir. **Batıya dönmek teslimiyetçilik değildir.** Yüzünü batıya dönen bir Türkiye, gerekirse batılı devletlerle millî konularda çatışabilir ve tıpkı Kurtuluş Savaşında olduğu gibi, tıpkı 1974 Barış Harekâtında olduğu gibi hakkını alabilir. “Batıya dönmek” kavramı, **mantalite** yönünden bir anlam ifade eder.

Yukarıda önermiş olduğumuz hususların hayata geçirilmesi ile 97 yıllık Cumhuriyetimizin dünya milletleri karşısında var olan gücünü bir kat daha artırmaya, halkın devletiyle olan bağlarının daha da güçlenmesine, toplumsal ve bireysel barışın daha güçlü biçimde tesisine katkı koyacaktır. Adaletin gücü, terör yapılanmalarının karşısında halkın topyekün yer almasını ve dolayısıyla emperyalist sistemin vatanımız üzerindeki emel ve heveslerini boşa çıkaracaktır.

DEMOKRASİ

Dünya'nın bugün geldiği noktada, ekonomilerini güçlendirmiş, kişi başına düşen milli gelirini 30 bin doların üzerine çıkarmış ve bunu vatandaşına **hakça dağıtan**, halkına geniş ekonomik, siyasal, kültürel özgürlükler tanımış ve bunu hukuki güvence altına almış, bir anlamda vatandaşına dokunulmazlık kazandırmış ülkelere **kalkınmış, çağdaş, modern, ileri ülkeler** denirken, kişi başına düşen milli geliri 10 bin dolar civarında olan ve orta gelir tuzağına düşmüş, işsizliğin, haksızlığın, hukuksuzluğun, yolsuzluğun yaygın olduğu, vatandaşlar üzerinde siyasal baskıların oluşturulduğu, halkın etnik ve inanç temelinde ayrıştırıldığı, insanların tedirgin ve mutsuz olduğu, kendisini yönetenlere ve kurumlara güveninin azaldığı, ekonomik ve siyasal hayatın her zaman içerden ve dışardan müdahalelere açık olduğu ülkelere **gelişmekte olan ülkeler**, demokrasilerine de **“hibrit demokrasi”** denilmektedir.

Bu ikisinin dışında kalan ülkeler ise **geri kalmış ülkelerdir** ki, buralarda zaten herhangi bir demokrasiden söz etmek mümkün değildir. Bunların çoğu halen emperyalist ülkelerin vesaleti altındadır. Bu ülkeler, Birleşmiş Milletler Örgütünde bile bağımsız hareket edemezler, oylamalarda **patronları olan** emperyalist ülkenin gözünün içinde bakarlar ve onlarla birlikte aynı yönde oy kullanırlar. Buralarda haktan, hukuktan, adaletten, insan haklarından söz etmek mümkün değildir.

Dünyadaki demokrasi sıralamasında Türkiye ikinci kategoride yer almaktadır.

Bu nedenle ekonomik olarak gelişmekte olan bir ülke, “hibrit” yani yeterince kökleşmemiş, demokrasi ile otokrasi arasında gidip gelen, demokratik gelenekleri henüz oturmamış, zaman zaman **darbe veya darbe girişimleriyle** ağır aksak demokrasisine ara verilen bir özellik taşımaktadır.

Sosyal devlet ve sosyal haklar denilince ilk düşünülmesi gereken sendikal haklardır.

Örgütlenme, demokratik, katılımcı bir toplum anlayışının temel yapısını oluşturur. Siyasi Partiler, Sendikalar, Dernekler, Vakıflar, Meslek Örgütleri, Öğrenci Birlikleri, Sivil Toplum Kuruluşları örgütlenme ağını oluşturur. Bunların sınırlandırıldığı, yasaklandığı ülkelerde demokrasiden söz edilemez.

Türkiye’de Sendikal hak ve özgürlükleri daraltan düzenlemeler Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) gündemini de meşgul etmektedir. Emek karşıtı politikalar sonucunda kamu emekçilerinin çalışma yaşamını değiştiren düzenlemelere her gün bir yenisı eklenmekte, emekçilerin ve işçilerin sendikal hakları sınırlandırılmaktadır. Sendikal örgütlenme Anayasal bir hak olmasına karşın sendikalaşmaya çalışanların işten çıkarılma riskiyle karşı karşıya kaldığı gözlemlenmektedir.

Türkiye adeta taşeron cenneti haline getirilmiştir. Güvence-siz çalışma şartları altında, kölelik koşullarını dayatan düzenlemelere karşı direnen Sendika ve Konfederasyonlar üzerindeki baskılar artmaktadır.

Grev hakkı sınırlanmakta, işçiler temel haklarını kaybetmektedir.

Sendikaların eylem ve gösterileri kısıtlanmakta, yer yer güvenlik güçleri tarafından zor kullanılarak dağıtılmakta, uygulanan şiddet, orantısız güç kullanılması, yönetici ve üyelerin tutuklanması, örgütlenme özgürlüğüne gölge düşürmektedir.

Sendikalaşmayı engellemek **Anayasal suçtur!**

DEMOKRASİ ÖNERİLERİ

Türkiye’de yaşayanlar bu yönetim biçimini hak etmemektedir. Türkiye’deki demokrasinin daha da gelişmesi için;

- 1- Her anlamda vatandaşlarına daha fazla özgürlük, daha fazla ekonomik güç ve güven verecek, kurumların yetki ve sorumlulukları açıkça ifade edilmiş, üniter yapıyı güçlendirecek, yerel yönetimleri güvence altına alacak **yeni bir Anayasa’ya** ihtiyaç vardır.
- 2- Halen uygulanmakta olan Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminin aksayan yönleri giderilmelidir. Yasama güçlendirilmeli, **Yürütme’nin Yasama ve Yargı üzerindeki vesayeti** kaldırılmalı, Yargı bağımsız olmalıdır. Bunun için Yürütme’nin, Yargı organlarına atama yapması yerine, Yargı mensuplarının kendilerinin seçeceği veya bir kısmını Yasama’nın seçeceği üyelere oluşmalıdır.
- 3- Üniversiteler, dolayısı ile bilim dünyası Yürütme’nin vesayetinden kurtarılmalı, YÖK kaldırılmalı, Üniversite kendi seçeceği Mütevelli ve Yönetim Kurulları ile yönetilmeli, İdari, Mali, Bilimsel özerklik sağlanmalıdır.

Üniversite Rektörleri, Yardımcıları, Dekanlar görevlerini bıraktıktan en az 3 yıl sonra Milletvekili ve Yerel Yönetim seçimlerinde aday olabilmelidir.

- 4- Devlet yönetiminde ve kurumlarda hiçbir inanç grubu etkin olmamalı, Laiklik güçlendirilmelidir.
- 5- Özgürlükçü ve katılımcı bir **Siyasi Partiler ve Seçim Yasası** hayata geçirilmeli, toplumun tümünün parlamentoda temsiline olanak sağlayacak şekilde **herhangi bir baraj olmadan** yapılacak seçimlerle demokrasi çitası daha yükseğe çıkarılmalıdır.

Devlet tarafından siyasi partilere yapılan Hazine Yardımının hakça dağıtılması ayrıca önem arz eden hususların başında gelmektedir. Zira seçim dönemlerinde yapılan yardımın, seçimlere katılma yeterliliğini sağlayan tüm partiler arasında **eşit olarak paylaştırılması**, seçim sonrasında ise aldıkları oy miktarına göre bu kaynağın paylaştırılması toplum vicdanını da rahatlatacaktır.

- 6- Seçim dönemlerinde, seçimlere katılan siyasi partilerin tüm kamu olanaklarını **eşit düzeyde ve hakça** kullanmalarını yasal güvenceye kavuşturmak dünya milletlerine karşı demokrasi karnemizin güçlenmesini sağlayacaktır.
- 7- Her çalışan, mutlaka iş koluna uygun bir Sendikaya üye olmalıdır. Sendikalar bir toplumun çalışma hayatında emek / sermaye ilişkisinde sosyal adaletin gerçekleşmesinde en önemli kurumsal yapılardır.

Sendikaların güçlenmesi için devlet öncü rolünü üstlenmeli, gelişmeleri ve yaygınlaşmaları adına mensubu olan üye sayısı oranında maddi katkı sağlamalıdır. Kendi sendikasını sahiplenmek üzere üyeler de aidatlarını ayrıca ödemelidir. Sendika Başkanları görevlerini bıraktıktan en az 3 yıl sonra Milletvekilliğine veya Yerel Yönetim Seçimlerinde aday olabilmelidir.

- 8- Vatandaşlık kanununa yapılacak bir ekleme ile vatandaşın dokunulmazlığı getirilmeli, 1934 yılından kalma Polis Vazife ve Selâhiyetler Kanunu yeniden düzenlenmeli, gece yarısı ev baskınlarının önüne geçilmeli, vatandaş Emniyet birimlerine **davet edilerek** ifadelerine başvurulmalı, kuvvetli şüphe durumu bundan ayırık olmalıdır.
- 9- Türkiye'yi yakın gelecekte bekleyen toplumsal tehlike, sayıları 5 milyonu geçen Suriye'lilerdir. Zaten yeterince fazla etnik kaynamanın ve ayrışmanın olduğu Türkiye'de önümüzdeki yıllarda sayısal olarak büyük bir kitle olan Suriye'liler yeni bir etnik yapı niteliğiyle, hatta inanç grupları arasında yer alıp kendilerini gizleyerek yabancı istihbarat güçlerinin emrinde ayrılıkçı yeni bir grup oluşturarak **toprak ve özerklik talebinde** bulunabileceklerdir. Türkiye son 300 yıllık tarihinde bu tür girişimlerin birçok örneği ile karşılaşmış ve bedeli çok ağır olmuştur.
- 10- Türkiye'de bulunan Suriyeli, Afganistanlı, Iraklı, İran ve diğer bazı ülkelere mensup **sığınmacıların** durumları gözden geçirilmeli, uluslararası hukuk çerçevesinde bunların **ülkelerine dönmeleri** sağlanmalıdır.

11-Türkiye kendi vatandaşına, kendi işsizine, kendi gençine, kendi iş insanına sahip çıkmalı, Türkiye’den gelişmiş ülkelere hızlı olan yetişmiş insan ve beyin göçünün önüne geçilmelidir. Devlet, kalkınması için gerekli olan kendi yetiştirdiği gençlere sahip çıkılmalıdır, geleceğini, umudunu, olanaklarını, yabancılara bağlamamalıdır.

SONUÇ :

Türk milleti Büyük önder Mustafa Kemal ATATÜRK’ün öncülüğünde gerçekleştirilen ulusal kurtuluş savaşı ile sadece emperyalist işgalden kurtulmamış, aynı zamanda 620 yıl süren bir imparatorlukta kendisine reva görülen **“kul olmaktan birey olmaya”** yükselmiştir. Çağdaş ve gelişmiş ülkelerde yaşayan insanların haklarına sahip bir toplum yaratmak adına ortaya konulan iradeyle bugüne kadar gerçekten önemli aşamalar kaydedilmiştir. Birçok kesinti dönemine rağmen demokrasiyi ve özgürlüğü benimsemiş bir millet olarak elde edilmiş bu haklardan asla geri gidişe müsaade edilmemelidir. Lâiklik kurumu daha da güçlendirilmeli ve istisnasız yasal güvence altına alınmalıdır. Toplumun her türlü değer yargısı geliştirilerek bir sonraki nesillere aktarılmalı, **inançlara saygılı lâiklik** ilkesi kapsamında “bireysel yaşam tercihlerinin” tartışmasız şekilde hayata geçirilmesi güvence altına alınmalıdır.

Dünya’da yaşamın kesintisiz ve güçlenerek sürmesini sağlayacak ana unsur **ÜRETİM**’dir, üretim de ancak **EMEK VE SERMAYE** ile mümkün olabilir.

Çağdaş dünyada ise herkesin **bu iki değere koşulsuz saygı duyması ve sahiplenmesi** mecburiyeti vardır. Siyasi literatürde emek tarafında olanların **SOL**, sermaye tarafında yer alanların da **SAĞ** tanımına girdiği gerçeğinden hareketle, bu kavramların tüm toplum kesimlerine kanıksatılması, benimsetilmesi, birbirlerine sınırsız ve koşulsuz saygı duymalarını sağlayacak yasal ve toplumsal zeminin hazırlanması, demokrasiye gerçekten inanmış siyasi mekanizmalar eliyle olacaktır. Bu ise ancak ve ancak **gerçek demokrasi** ile mümkündür.

İNSAN HAKLARI

Kişilerin siyasi iktidar karşısında cins, ırk, din, yaş, etnik kimlik, düşünce farkı gözetilmeksizin eşit oldukları ve insan olmak sıfatıyla sahip oldukları **doğuştan devredilemez** tabii bir takım haklara “insan hakları” adı verilmektedir.

İnsan hakları ve özgürlükler, demokrasi ve hukuk devleti anlayışının temelini oluşturur.

Modern Türkiye Cumhuriyeti'nin özünde, barışçı bir dış politika, lâiklik, hukukun üstünlüğü, çoğulcu ve katılımcı demokrasi, insan hakları ve özgürlükleri bulunur.

İnsan hakları, insan olmanın kazandırdığı haklardır; insan hakları insan olmamızın ve insan onurumuzun doğal bir sonucudur. Gerçek demokrasiye geçiş yolundaki engelleri aşabilmek için Anayasa'da köklü değişiklikler yapılması, özellikle insan haklarına, çalışanların haklarına, temel özgürlüklere ve toplumsal örgütlerin siyasal katılımına getirilen engellerin kaldırılması zorunludur.

Özgürlükler ve temel insan hakları, birbirini tamamlayan ana unsurlardır. Özgürlükler var olmadan temel insan haklarından söz etmek mümkün değildir.

Anayasamız günümüze kadar pek çok kez değişikliğe uğramış olmasına rağmen demokrasi ve insan hakları sorunları uygulamada tam anlamıyla çözülememiştir.

Özellikle gerçek ve katılımcı demokrasiyi, hukuk devletini, ülke bütünlüğünü, ulusal birliği, ülkemizde demokrasinin ve ulusal birliğin de gereği olan **inançlara saygılı laiklik** düzenini, insan hak ve özgürlüklerini sağlam güvencelere bağlamak en önemli konuların başında gelmektedir. Buna göre;

İNSAN HAKLARI ÖNERİLERİ

- 1- İnsan hakları bakımından Anayasa ve yasalarla sağlanacak hukuksal güvenceler demokrasiyi en ileri siyasal rejim konumuna getirir. Temel hak ve özgürlükler bir bütün olarak ele alınmalı, özüne dokunulmadan, evrensel sözleşmelerdeki gibi sağlam güvencelere bağlanmalıdır.
- 2- Düşünce özgürlüğü ile suç teşkil edecek eylemlerin sınırları net çizgilerle belirlenmeli, bu hususta büyük özen gösterilmelidir.
- 3- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye için de bağlayıcı olan içtihatlarına göre; düzensiz ve izinsiz protestolar da dahil olmak üzere toplanma ve bir araya gelme özgürlüğü demokrasilerde temel bir haktır.

Sokaklarda **şiddet içermeyen gösteriler** orantısız Polis gücüyle bastırılmamalıdır.

- 4- Her kentte insanların düşündüklerini özgürce haykırabilecekleri, toplum kesimleriyle paylaşabilecekleri alanlar ihdas edilmesi zorunlu kılınmalı ve bu alanlarda ortaya atılan düşüncelerinden dolayı kimse cezalandırılmamalıdır.
- 5- Devlet, **inançlara saygıyı sağlamak için** gerekli tedbir ve güvenceleri yerine getirmekle yükümlüdür. İnanç, din ve ibadet özgürlüğüne samimiyetle yaklaşılmalı, inanç istismarına izin verilmemelidir. Allah sevgisi etrafında biçimlenen kucaklayıcı, hoşgörülü, özgür inanç sistemleri günümüzde baskıcı, farklılıkları ötekileştiren yüzeysel bir gösteriye dönüştürülmeye çalışılmaktadır. Anayasal düzeni yıkarak yerine din esasına dayanan devlet kurma amacıyla çalışanlarla karşı etkin ve kararlı bir mücadele yürütülmelidir.
- 6- Devleti yönetenlerin mezhep çatışmalarını destekleyecek tutum ve davranışlardan kaçınmalarını zorunlu kılacak yasal yaptırımlar oluşturulmalıdır.
- 7- Halkın ifade ve iletişim özgürlüğü garanti altına alınmalıdır. Basın özgürlüğü ve ifade özgürlüğü her sağlıklı demokrasi için temel unsurlardır. İnsanların mahremiyeti ve özel hayatlarının **devlet güvencesi altında** olduğu inancı, toplumu oluşturan bireylerin devletine olan güven ve bağlılık duygularını da pekiştirecektir.

- 8- Dünyayla bütünleşmek ve rekabet özgürlüğü elde etmek için **güçlü ve milli** bir internet iletişim alt yapısı oluşturulmalıdır.
- 9- Kadınların özgürlüğü toplumun özgürlüğüdür. Kadının iradesine, bedenine, eylemine yönelik tüm saldırılara karşı, kadın-erkek birlikte örgütlenmeli, işbirliği yapmalıdır. Kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, kadın istihdamının artırılması, **eşit işe eşit ücret** imkânının sağlanması şarttır. Tüm kamu kurumlarında, karar verme mekanizmalarında erkeklerle eşit olarak görev almaları, kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması için yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekir. Kadınların eğitim ve öğretimi için ayrılacak her ek kaynak, gelecek kuşakların da sağlıklı büyümesi demektir.
- 10- Çocuk Hakları sözleşmesine göre 18 yaşına kadar her insan çocuktur ve çocukların desteklenmesi, korunması gerekir. Çocuğa yönelik şiddet, ihmal ve istismar giderek artmaktadır. Tüm bu tabloyu, çocuk haklarını temel alarak yorumlarsak, çocukların yaşam hakkının korunması açısından, yoksulluk, şiddet, istismarın, çocukların gelişme hakkından yararlanmaları önündeki en büyük engelin gelir adaletsizliği olduğu, bölgesel ve kentsel farklılıkların yaşam ve gelişme hakkını tehdit ettiği, fırsat eşitsizliğinin çocuklar üzerinde en önemli unsur olduğu söylenebilir.

Temel eksiklik; ulusal bir çocuk politikasının yaşama geçirilememesidir. 18 yaşından küçük çocuklar ağır işlerde çalıştırılmamalı, devletin bunları korumakla yükümlülüğü gözden uzak tutulmamalıdır.

11- Cezaevlerindeki Çocuk Koşulları kaldırılarak, tüm suçlu çocukların ıslahevlerinde tutulması, ıslahevlerinde temel eğitim, meslek ve sanat eğitimi görmeleri sağlanmalıdır.

12- Engellilerin toplumla bütünleştirilmesi, engelli kişilerin bağımsızlıklarını ve toplum yaşamına katılmalarını sağlamaya yönelik önlemlerden yararlanma hakkı tanınmalı ve saygı gösterilmelidir. Toplumsal yaşama katılım ve özellikle ulaşım ve diğer kamusal alanlarda kolaylıklar tanıma ve eşit işlem görme açısından büyük eksiklikler mevcuttur.

Bu konuda öncelikle Belediye hizmetleri ile ilgili düzenlemeler yapılması gereklidir. İş kanunu gereğince 50 ve daha fazla çalışanı bulunan özel sektör işyerlerinde çalışan sayısının yüzde 3'ü oranında engelli istihdam edilmesi gerekiyor. Kamu işyerlerinde ise yüzde 4 engelli, yüzde 2 eski hükümlü veya terörle mücadele kanunu kapsamında malûl sayılmayacak şekilde yaralananları istihdam etme zorunluluğu bulunuyor. Engellilerin İŞKUR üzerinden temin edilmeleri gerekiyor.

Pek çok işverenin, istihdam etmek zorunda olduğu engellilere aydan aya ücretlerini ödeyip “işyerine gelme” demesi kabul edilemez, bunların sıkı denetimini sağlayacak yasal düzenlemeler mutlaka yapılmalıdır.

13- Türk milletinin her bir ferdi vatani için canını seve seve verecek karakter yapısına sahiptir.

Bu bizim genlerimizde mevcut **Asil Millet** özelliğimizin sonucudur. Üzülerek belirtmeliyiz ki; bu vatan için canını siper eden **Gazilerimiz** toplumda “üçüncü sınıf insan” kategorisinden bile uzak bir yaşam sürmektedirler. Gazilerimiz için özel bir **Gazilik Nişanı** verilmeli, bu nişanı göğsünde taşıyan gazilerimize toplumsal yaşam alanlarında her konuda öncelik tanınmalı, gerek toplu taşımalarından, gerek toplumsal sosyal aktivite alanlarından ücretsiz yararlanmaları sağlanmalıdır. Onlara, 83 milyon olarak minnettar olduğumuz her halde hissettirilmelidir.

SONUÇ :

İnsan hakları denilince, yurttaşlar arasında herhangi bir ayrımın yapılmaması anlaşılır. Gerek Anayasada, gerekse çeşitli yasalarda böyle bir ayrımcılığın olamayacağı yazsa da, toplumsal geçerlilik olarak bizim ülkemizde zengin-fakir, kadın-erkek, inanç farklılığı, felsefi düşünce farklılığı, siyasi düşünce farklılığı arasında ayrım yapıldığı, hatta daha da öte vatandaş-

ların kamplara bölündüğü, cephelere ayrıldığı yadsınamaz bir gerçektir.

Siyasetçiler, kendilerine muhalefet edenleri **kolaylıkla hain ilan edebilmekte** ve terör örgütleriyle iltisaklı oldukları iddiası ve suçlamasını kolaylıkla yapabilmektedirler. Kendilerine muhalefet edenlere toplumsal suçlu gözü ile bakmak, insan haklarına aykırı olup bu tarz yaklaşımlar insanların kendi vatanlarına aidiyet duygularını zedeler.

“Ekonomi, Hukuk, Demokrasi ve İnsan Hakları Reformu yapacağız” demek yeterli değildir. Esas önemli olan **“zihniyette reform”** yapabilmektir. Yönünü batıya, çağdaş medeniyetlere çevirmeye karar veren bir Türkiye’nin öncelikle yapması gereken, gelişmiş batılı ülkelerde vatandaşlar hangi haklara sahipse, Türk halkının da aynı haklara sahip olmasını sağlamaktır. Yeni haklar icat etmek yerine, o ülkelerde ne varsa Türkiye’de de onun olmasına çalışmaktır. Kendi kültürümüzü, kendi geleneklerimizi, örf ve adetlerimizi, kısacası **asil Türk milletini** lâyük olduğu yaşam ortamına kavuşturmaktır. Vatandaşın hakları, güçlünün karşısında devlet tarafından güvence altına alınmalıdır, korunmalıdır. Vatandaş korunmadan devlet güçlenemez.

Şeyh Edebalı’nın dediği gibi **“İnsanı yaşat ki, devlet yaşasın!”**

Devlet vatandaşına, vatandaş devletine güven vermelidir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Demokratik Sol Parti olarak, halkın bize verdiği muhalefet görevini ruhuna uygun bir anlayış ve tarzla yerine getirme sorumluluğumuzun bilincinde olduğumuzu bir kez daha belirtmek isteriz.

Esasen çok uzun bir zamandır yaşanan ekonomideki sıkıntıların yaklaşık bir yıldır süren Covid-19 pandemisi şartlarında daha da derinleşmesi Hükümetin kendi iç dinamikleri arasında meydana gelen bazı uyumsuzluklar sebebiyle daha da gün yüzüne çıkması ve hissedilir boyutlara ulaşması Ekonomi'de, Hukuk'ta, Demokrasi ve İnsan Hakları konularında yeni bir **reform ihtiyacını zorunlu kılmıştır.**

Yukarıda paylaşmaya çalıştığımız önermeler açısından mevcut mevzuatta önemli bir yasal boşluk olduğu söylenebilir. Yürürlükteki mevzuatımızın gelişmiş ülkelerle yarışabilecek kadar iyi olduğunu da söyleyebiliriz ancak, bu mevzuatı uygulama sorumluluğundaki kişilerin **hukuk devletini öncelikle istemediği** gibi bir gerçekte karşımızda duruyor. Devlet kademelerinde, siyasi irade yapılanmaları içerisinde herkesin **"kendine göre"** bir devlet anlayışı olması, tüm olumsuzlukların merkezini teşkil ediyor dersek abartmış olmayız.

Sayın Cumhurbaşkanı tarafından gündeme getirilen bu hususların, son günlerde yaşanan ve gündeme taşınan tartışmalar çerçevesinde öncelikli gördüğümüz konu başlıklarındaki hususlarda hazırladığımız önerileri paylaşmaktan onur duyuyor, siyaset kurumunun bir misyonu olarak **çözümün parçası olma anlayışıyla**, yurttaşların üzerimize yüklediği önemli bir ödev olarak kabul ettiğimiz bu çalışmanın ülkemize, mille-

timize ve siyaset kurumuna yararlı olması dileği ile saygılarımızı sunarız.

Önder **AKSAKAL**
Genel Başkan

DSP